

فرماندهانِ ورود ممنوع

با مقدمه سردار ربانی شهید
 حاج قاسم سلیمانی

رحیم مخدومی

فهرست:

۱. روایت برادر محسن / ۸
۲. روایت حاج قاسم / ۱۳
- مقدمه کتاب به قلم سردار ربانی؛ شهید حاج
قاسم سلیمانی ۱۳
- روایت رفقای حاج قاسم / ۱۷
۳. روایت شهید حمیدرضا جعفرزاده ۱۷
۴. روایت شهید امیدعلی خالصی ۱۸
۵. روایت شهیدان امیدعلی خالصی و
جهنمه جعفرزاده ۱۹
۶. روایت شهید سید جواد حسینی ۲۰
۷. روایت شهیدان سید جواد حسینی و
حمیدرضا جعفرزاده ۲۰
۸. روایت شهید مرتضی اقبالی ۲۱
۹. روایت شهید عنایت الله طالبی زاده ۲۲
۱۰. روایت شهید محمود انجمن شاعر ۲۳
۱۱. روایت نویسنده / ۲۸
- جهنمه جعفر جهروتی زاده / ۲۳
۱۲. روایت ناپدید شدن دو برادر با انفجار یک
ماشین مهمات ۳۶

۱۳. روایت مجروحی که بدون بلیت وارد
هوایپیما شد ۴۲
۱۴. روایت لاتی که آمرزیده شد ۴۶
۱۵. روایت پلی که کمر عراق را شکست ۵۲
- مرتضی حاج باقری / ۳۷
۱۶. روایت راننده‌ای که عرفانش زیر موهاش
مخفى بود ۶۰
۱۷. روایت بخشداری که چهارده ساله بود ۷۳
۱۸. روایت ورود قاچاقی یک پیرزن به خط
مقدم ۷۷
- علی ولیزاده / ۵۳
۱۹. روایت یک ماشین پر از پول در وسط معركة -
ی کردستان ۸۶
۲۰. روایت مقاومت نفس‌گیر در پاوه، همراه
شهید چمران ۹۱
۲۱. روایت روشن کردن فتیله‌ی بمب و گیر
افتادن ۹۸
- سید مقداد حاج قاسمی / ۶۵
۲۲. روایت یک مرد به نام خدامراد ۱۰۶

۲۳. روایت سدی که نتوانست سد تقوای امام خمینی را بشکند ۱۰۹
- عبدالله علی پور / ۷۳
۲۴. روایت طرح شهید چمران ۱۱۹
۲۵. روایت تعقیب یک رزمنده توسط هلی - کوپترهای عراقی ۱۲۱
۲۶. روایت رزمندهای که چمران را یاد عیسی مسیح می‌انداخت ۱۲۴
۲۷. روایت اژدری که عراقی‌ها را فراری داد ۱۲۷
- علیرضا زاکانی ۸۳ /
۲۸. روایت فرماندهی که زبان طبیعت را می‌دانست ۱۳۴
۲۹. روایت رزمندهای که خدا را می‌دید ۱۳۷
۳۰. روایت برخورد فرمانده با شیطنت رزمنده ۱۴۱
۳۱. روایت دست به یقه شدن دژبان با فرمانده ۱۴۵
۳۲. روایت خانقاہ فرمانده در بازی دراز ۱۵۰
- احمد مؤمنی راد / ۹۷
۳۳. روایت رزمندهای که مین را جراحی کرد ۱۵۷

۳۴. روایت تلفن‌های معنادار عاصمی ۱۵۹
۳۵. روایت ترس یه کتی‌ها از نترسیدن بسیجی-
۱۶۴ ها
۳۶. روایت غلتیدن رزمnde تا ته در ۱۷۶
۳۷. روایت روحی که جسمش را دید ۱۸۵
۳۸. روایت رزمnde‌ای که مین کوب ساخت ۱۹۲
۳۹. روایت اختفای صورت از مادر تا لحظه‌ی
شهادت ۱۹۴
۴۰. روایت بنیان گذار تخریب ۱۲۳
۴۱. روایت آزمایشگاهِ موشک ۲۰۳
۴۲. روایت یک تخریبچی بین‌المللی ۲۰۵
حسین دلیر / ۱۲۹
۴۳. روایت اصابت تیر غیب به هواپیمای
دشمن ۲۰۹
۴۴. روایت شرط یک پاسدار برای ازدواج ۲۱۳
۴۵. روایت رزم در کنار سردار فضلی ۲۱۵
۴۶. روایت ناپدید شدن رزمnde در میدان مین
دشمن ۲۱۸

- سید جلال روغنی / ۱۳۹
۴۷. روایت رزمنده‌ای که برای اعزام، کل رساله
را حفظ کرد ۲۲۴
۴۸. روایت فراری دادن اتوکشیده‌ها از
جبهه ۲۲۹
۴۹. روایت اهدای چشم‌ها، دست‌ها و پاها ۲۳۱
۱۴۹. حمید نادری /
۵۰. روایت پایه‌گذاری تخریب غرب ۲۴۰
۵۱. روایت یک عملیات لو رفته ۲۴۳
۵۲. روایت فرار از دست دشمن در رمل‌ها ۲۴۷
۱۵۷. محمدحسین امیراحمدی /
۵۳. روایت رزمنده‌ای که به مظلومیت خود
گریست ۲۵۲
۵۴. روایت رزمندگانی که در میدان میں
غافلگیر شدند ۲۵۷
۱۶۵. مجید ثابتی /
۵۵. روایت خون و خطر در دره‌ی شیلر ۲۶۵
۵۶. روایت اقتدائی دستواره و کریمی به حاج
همت ۲۷۱
۵۷. روایت بچه یتیمی که در دل پیرمردی
انقلاب ایجاد کرد ۲۷۶

۵۸. روایت بمبی خاموش که هفده نفر را
خاموش کرد ۲۷۹
- ۱۷۷ / احمد و دایع خیری
۵۹. روایت دانش آموزی که به همکلاسی اش
درس جهاد داد ۲۸۶
۶۰. روایت جاسوسی که گرای رزمند گان را به
دشمن می داد ۲۹۲
۶۱. روایت عاصمی ۲۹۳
- ۱۸۵ / محمد علی بلاغی
۶۲. روایت نخستین رزمنده ای که وارد حلبچه
شد ۲۹۹
۶۳. روایت غوطه ور شدن یک رزمنده در گاز
شیمیایی ۳۰۴
- ۱۹۷ / محمد علی ظهوریان
۶۴. روایت رزمنده ای که فقط پاهایش ماند ۳۱۸
۶۵. روایت رزمنده ای که با ذکر و جعلنا ناپدید
شد ۳۲۳
- ۲۰۵ / علی اکبر فضلی
۶۶. روایت محتوای جیب رزمنده عراقی و
رزمنده ایرانی ۳۲۹

۶۷. روایت به رُخ کشیدن مین ایتالیایی به

خبرنگار ایتالیایی ۳۳۳

۶۸. روایت هرس کردن یک باغ به خاطر اجازه

عزیمت به جبهه ۳۳۴

اسدالله خوشگو / ۲۱۳

۶۹. روایت رزمنده‌ای که بدون سر دوید ۳۴۱

۷۰. روایت رزمنده‌ای که خودی‌ها غارت‌ش

کردند ۳۴۳

۷۱. روایت رزمنده‌ای که زمان شهادتش را

افشا کرد ۳۴۶

حمیدرضا آمون / ۲۲۱

۷۲. روایت کوره پزخانه‌ای که شد سنگر ۳۵۳

۷۳. روایت رزمندگانی که سایت را با کمپرسی

جایه‌جا کردند ۳۵۶

۷۴. روایت اسرایی که دستشان باز شد ۳۵۹

قربانعلی صلواتیان / ۲۲۹

۷۵. روایت جاهلی که با جان رزمنده‌ها بازی

کرد ۳۶۴

۷۶. روایت اخراج کذّاب از جبهه ۳۶۷

۷۷. روایت عزمی که نشکست، حتی با جدا

شدن دوپا ۳۶۹

۷۸. روایت ورود رزمنده‌ها به مقر عراقی‌ها ۳۷۱

۷۹. روایت رزمنده‌ای که صدها رزمنده را
نجات داد ۳۷۵
- حسن صادق آبادی / ۲۳۹
۸۰. روایت تخریبچی‌هایی که به محاصره
افتادند ۳۸۰
۸۱. روایت علی عاصمی که بلدوزرها را تبدیل
به عصای موسی کرد ۳۸۳
۸۲. روایت رزمنده‌ای که یک مین را در میدان
مین گم کرد ۳۸۵
- احمد منصوری / ۲۴۹
۸۳. روایت رزمنده‌ای که مأموریت دوماهه‌اش
بیست‌ماهه شد ۳۹۵
- اکبر زرگر / ۲۵۵
۸۴. روایت مجرو حی که از بیمارستان
گریخت ۴۰۳
۸۵. روایت غلتیدن من به ته دره ۴۰۶
- رمضانعلی داودی / ۲۶۵
۸۶. روایت ایثار اصغر در برف‌ها ۴۱۸
۸۷. روایت رزمنده‌ای که رفت سر مزار
خودش ۴۲۳

۸۸. روایت رشد رزمنده از دبستان تا دانشگاه
جهاد ۴۲۶
- رمضان رزمجو / ۲۷۳
۸۹. روایت رفتن و برنگشتن ۴۳۱
۹۰. روایت رزمنده‌ای که بیشتر از سنش می-
دانست ۴۳۴
۹۱. روایت گم شدن فرمانده و دو دستگی بین
نیروها ۴۳۶
۹۲. روایت به رگبار بستن رزمنده وسط میدان
مین ۴۳۸
۹۳. روایت رزمنده‌ای که اصول معتبر را کنار
گذاشت ۴۴۰
- عباس طاهری / ۲۸۳
۹۴. روایت رزمنده‌ای که بمب دست‌ساز در
دستش منفجر شد ۴۴۷
- سید علی هوایی / ۲۹۱
۹۵. روایت کدورت رزمنده با حاج حسین
خرازی ۴۵۹
۹۶. روایت کله‌پاچه‌هایی که زبانشان مفقود
شد ۴۶۳
- محمد رضا جعفری / ۲۹۹

۹۷. روایت عذرخواهی یک رزمنده از اسیر

۴۷۱
عراقی

ناصر قاسمی / ۳۰۵

۹۸. روایت مشاعره به جای کرایه ۴۷۹

۹۹. روایت شهید مفقودالاثر و راز شناسایی

۴۸۲ او

۱۰۰. روایت کاکا علی و سبک او در پرورش

۴۸۶ فرمانده

۱. روایت برادر محسن

یادداشت اختصاصی دکتر محسن رضایی بر کتاب

سپاهان

خاطرات زندگان و فعالیت اکبر قریب در اعماق تهدید پنهان از برادر مسیحی
پاک قاتل‌های خرمائی بزرگ و جامیر اسلامی است. آنچه اندیشیدن زمینه‌یان
در حاله‌ی وحشای رطوبایی است که باورگردن علار گلاب است نیست.
این است که آنها و بجز عجیب به روایات ریار این هنرمندان را با رسم
و گزینش است آنها را بخشی کرده‌اند می‌دانم و می‌خواهم آنها را از
آنهم که آنکه اینها می‌دانند عیسیٰ خالق از مردم تجذیب و درین حور
لشکر خود را وسعت از خود رفته باشند. و سرمه
و هنرمندان که من که اینها می‌دانم از خواندن فتنی هست که در حقیقت روز
پیش از آن در این ماده عجیب سه نهضه شده و باها نیاز داشتند
همست خم سیگنی همه عصرم را در برجستگی ترقیت. رئیسی
وین اشگر خلیل خدا اسرور می‌خواستم و امیلیم که در آن زمان
عکس‌های شوکه‌خواهی و بروت نکن کنند ساران اکبر را
راهنماییم. لذتکار خود را و میل ماله و سرمه و سلطان
هم که راین (قریب) می‌خواهد را تأثیف کرده از سیکل زرام

برادر اکبر رضایی

حاجانه‌ی از کارهای اول مژده‌خانه

۹۳۲، ۱۴۰۲

۲. روایت حاج قاسم مقدمه کتاب به قلم سردار ربانی؛ شهید حاج قاسم سلیمانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

فَلَيُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَهِ يُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلُ أَوْ يَغْلِبُ فَسَوْفَ
نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

(سوره نساء آيه ۷۴)

این کتاب رایحه‌ای است از بوستان معطر مردان مردی که بارها بر مسیر به انحراف رفته‌ی بشریت، طریق جدیدی گشودند و خطی سرخ و ماندگار را برای گمنشدن‌ها و نیفتادن در انحراف‌ها، نشان-گذاری کردند. این کتاب که با همت مردان لمس

کننده‌ی آن بوستان و استشمام کننده‌ی آن رایحه‌ها به تحریر درآمده است، ذره نوشه‌ای است از حقیقت آن دنیای نادیده در نیمه‌های تاریک شب. آفریده‌ای که ملائکه‌الله با دیدن عظمتش سر بر سجده‌ی خاک نهادند و فریاد تبارک‌الله احسن-الخالقین سردادند.

سرگذشت مردان پاره‌پاره و تکه‌های بر زمین فرش شده برای عبور جندالله در حمایت از حزب‌الله. غنچه‌های آویزان بر بلندای سیم خاردارها.

سرگذشت بی‌دست و پاهای سرگذشت چشم‌های برخاک افتاده.

کلمه‌ی تخریب، شاید برای آنچه می‌باشد در وصف آن جوانان و مردان با عظمت نقل کرد، عبارت جامعی نباشد. وقتی نوبت به توصیف این مجموعه‌ی استشهادی فداکار می‌رسد، فکر و قلم از یافتن کلمه‌ای که قادر به ترسیم آن حقیقت باشد، عاجز می‌ماند.

واژه‌ی تخریب و نام بچه‌های تخریب برای آشنایان جنگ، ترسیمی است از نیمه‌های تاریک

شب. انسان‌های شلاق‌زده بر ترس و دلهره. لب-هایی که در زیر نور کم‌فروغ ماه، در درون هزاران تله‌ی مرگ، مشغول ذکر خدادست. دست و پاهایی که برای بر زمین افتادن، بی‌تابی می‌کنند. چشمان زیبایی که با دقت می‌نگرند و می‌جویند و برای حفظ دیدگان دیگری بر زمین می‌افتنند.

همه‌ی این‌ها حوادث بی‌فریادی است که صدای آه آن را هم دشمن در چند قدمی نمی‌شنود. معبری که با سرخی خون، ترسیم عبور می‌کند و با ابدان بر زمین افتاده، نشان‌گذاری می‌شود. تخریب یعنی نافله‌های پشت تله‌های مرگ. سجده‌های شکر پس از بازگشت؛ نه برای زنده ماندن، بلکه برای توفیق حیات بخشیدن. تخریب یعنی ختم داوطلبانه‌ی زندگی خود برای حیات دیگران. تخریب یعنی قرائت کمیل و عاشورا که با جان خوانده می‌شد و کمتر عارفی چنین حضور حقیقی را به‌خود دیده است. تخریب قدم زدن در نزدیک‌ترین سرزمین

خدا. مردانی که علی و فاطمه علیهم السلام و اولاد مطهرشان به دیدنشان آمدند. سرهای بر زانو گرفته‌ی ائمه. تخریب یعنی خنده‌ی کشته شده بر لبان فتح شده‌ی مردی در انتهای معتبر. مردان خفته بر طریق مرگ، برای عبور بهشتیان به صراط نور.

چه بگویم؟! قلم از ترسیم، عاجز. زبان از بیان، قاصر و قلب از یاد آن، غیر طاهر. تخریب یعنی جعفرزاده، اقبالی، طالبی، انجم شعاع، باقری، حسینی، خالصی و...

یادگارانی که نامشان قلبم را می‌فشارد و یادشان ذکر روزانه‌ام است. اسماء حسنایی که خداوند به خلقشان مباهات می‌کند.

آفرین و رحمت خداوند بر قلم و قدمی که آن‌ها را نه برای خود آن‌ها، بلکه برای این نسل تشنه بشناسند و بنمایاند.

قاسم سلیمانی

روایت رفقای حاج قاسم^۱

۳. روایت شهید حمیدرضا جعفرزاده

مجروح بود، اما از مسؤولین مخفی می‌کرد تا مانع حضورش در عملیات نشوند. چند روز آموزش‌های سخت را تحمل کرد تا این‌که یک روز فرمانده همه را وادار کرد هفت‌صد - هشت‌صد مترا سینه‌خیز بروند. حمیدرضا نفس کم آورد. نزدیک بود از حال بروود. مربی رفت بالای سرش و با او به‌تندی رفتار کرد. یکی از رزم‌مندگان که از جراحتش خبر داشت، فرمانده را خطاب قرارداد: «برادر! این بندۀ خدا تیرخورده نزدیک قلبش! نباید بهش فشار بیاد...»

فرمانده برآشفته شد: «اگه بین راه، قلبت می- گرفت چه کار می‌کردی؟» حمیدرضا خیلی آرام

۱- سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی در مقدمه‌ای که برای این کتاب نوشته، از ۶ شهید تخریبچی لشکر ۴۱ ثار الله نامبرده است. از همین رو برای معرفی شهداًی مذکور این فصل شکل گرفت.

گفت: «تا جایی که بتونم، می‌رم؛ جایی هم که
نتونستم ادامه بدم، شرعاً ادامه‌ی کار از من ساقط
می‌شه.»

۴. روایت شهید امیدعلی خالصی

امیدعلی در وصیت‌نامه‌اش نوشته: «من آن‌قدر
گناه کار بودم که گمان نمی‌بردم لیاقت شهادت
داشته باشم و گمان نمی‌کنم شهادت نصیبم گردد.
من تابه‌حال وصیت‌نامه ننوشتم و امروز هم که دارم
این وصیت‌نامه را می‌نویسم، باز هم از روی کم
گمانی دارم می‌نویسم و هرگز یقین ندارم که شهید
شوم. آخر شهادت نصیب هر کس نمی‌شود، ولی
پیش خود فکر می‌کنم، می‌گوییم خداوند بخشنده
و مهربان است و از کجا معلوم است گناهان مرا
بخشد؟ می‌گوییم امکان دارد که خداوند از سر
گناهان من در گذرد و خلاصه یک نگاهی هم به
من گناهکار بکند.»

۵. روایت شهیدان امیدعلی خالصی و جعفرزاده

رزمنده‌ای تازه آمده بود تخریب. مسؤولین را نمی‌شناخت. حمیدرضا جعفرزاده با این که مسؤول تخریب بود، کارهایی انجام می‌داد دور از انتظار؛ ظرف می‌شست، سنگر را جارو می‌کرد، رانندگی می‌کرد و...

این نیروی تازهوارد تصور می‌کرد او یک نیروی ساده است.

یک روز نیروی تازهوارد به شهید خالصی پیشنهاد انجام کاری را می‌دهد که عرفاً باید از فرمانده اجازه می‌گرفت. شهید خالصی به او می‌گوید: «بهتره اول با جعفرزاده صحبت کنیم و ازش اجازه بگیریم.»

نیروی تازهوارد با تعجب می‌گوید: «به جعفرزاده چه ربطی داره؟! اون که یه راننده بیشتر نیست!»

شهید خالصی می‌خندد و می‌گوید: «چندروزه او مدی واحد تخریب، هنوز مسؤولت رو نمی-شناسی؟!»

۶. روایت شهید سید جواد حسینی

آقای اکبر فارسی از مبارزین هم‌رزم سید جواد می‌گوید: «در زندان طاغوت که بودیم، مأموران ساواک این سید بزرگوار را تحت سخت‌ترین شکنجه‌ها قرار می‌دادند. تا جایی که خسته می‌شدند و از شکنجه دست می‌کشیدند. آنگاه این سید با صدای بلند و زیبا آیات قرآن را تلاوت می‌کرد. وقتی ما صدای دلنشیش را می‌شنیدیم، خیلی روحیه می‌گرفتیم.»

۷. روایت شهیدان سید جواد حسینی و حمیدرضا

جعفرزاده

توی پادگان شکاری دزفول بودیم. می‌دانستم شستن دست‌شویی‌ها کار شهیدان سید جواد

حسینی و حمیدرضا جعفرزاده است. دست‌شویی‌ها را آخر شب وقتی همه می‌خوابیدند، می‌شستند. وقتی صدایی می‌آمد، بلافاصله دست از کار می-کشیدند و خودشان را مشغول وضع گرفتن نشان می‌دادند.

۸. روایت شهید مرتضی اقبالی

مصطفی اقبالی که شهید شد، خانواده رضایت چندانی برای حضور مرتضی در جبهه نداشت. بیشتر دوست داشتند که مرتضی ازدواج کند و سروسامان بگیرد. مرتضی اما زیر بار نمی‌رفت و می‌گفت: «بگذارید جنگ با پیروزی انقلاب و اسلام به پایان برسد، بعد من ازدواج می‌کنم.» خانواده دست‌بردار نبود. در نهایت مرتضی سه ماه از آن‌ها فرصت خواست تا به جبهه برود و بعد از بازگشت، ازدواج کند.

دقیقاً سه ماه بعد (نه یک روز بیشتر و نه یک روز کم‌تر) مرتضی خلعت زیبای دامادی اش را پوشید و به وصال عشق حقیقی اش رفت و با ترکش‌هایی در قلبش آسمانی شد.

سردار دل‌ها شهید حاج قاسم سلیمانی در وصف او گفت: «شهید مرتضی اقبالی اهل تهران است و با آن جهی کوچک و لا غرش در لشکر ثارالله، از ابتدای جنگ تا زمان شهادتش با جسارت، شجاعت و چابکی اش با شور و شوق فراوانش حماسه‌هایی را خلق کرد که از عهده‌ی هر کسی برنمی‌آید.»

۹. روایت شهید عنایت‌الله طالبی‌زاده

روی اموال بیت‌المال خیلی حساس بود. زمانی که در سپاه خدمت می‌کرد، موتوری به او داده بودند که کارهای سپاه را انجام دهد. روزی فرزند برادرش به سختی بیمار می‌شود. برادرش از او می‌خواهد با همین موتور او و فرزندش را به بیمارستان برساند. عنایت‌الله می‌گوید: «نمی‌تونم. مال بیت‌الماله مسؤولیت داره.»

برادرش می‌گوید: «باک موتور رو پر از بتزین می‌کنم.»

عنایت الله جواب می‌دهد: «استهلاکش رو چطور می‌دی؟»

برادرش از دست او دلخور می‌شود. عنایت الله وقتی متوجه ناراحتی برادر می‌شود، از خانه می‌زند بیرون. لحظاتی بعد با یک ماشین دربستی بر می-گردد و به برادر می‌گوید: «بچه رو بیار.»

بین راه به برادر می‌گوید: «منو ببخش اگه ناراحت کردم. این موتور پیش من امانته. فقط باید برای کارهای سپاه از اون استفاده کنم نه کارهای شخصی. من فردای قیامت باید پاسخ گو باشم.»

۱۰. روایت شهید محمود انجم شعاع

عملیات فتحالمیین با جنگ و گریز ادامه داشت. گاهی عراقی‌ها جلو می‌آمدند و مواضع از دست داده را می‌گرفتند و گاهی ما حمله می‌کردیم و آن‌ها را

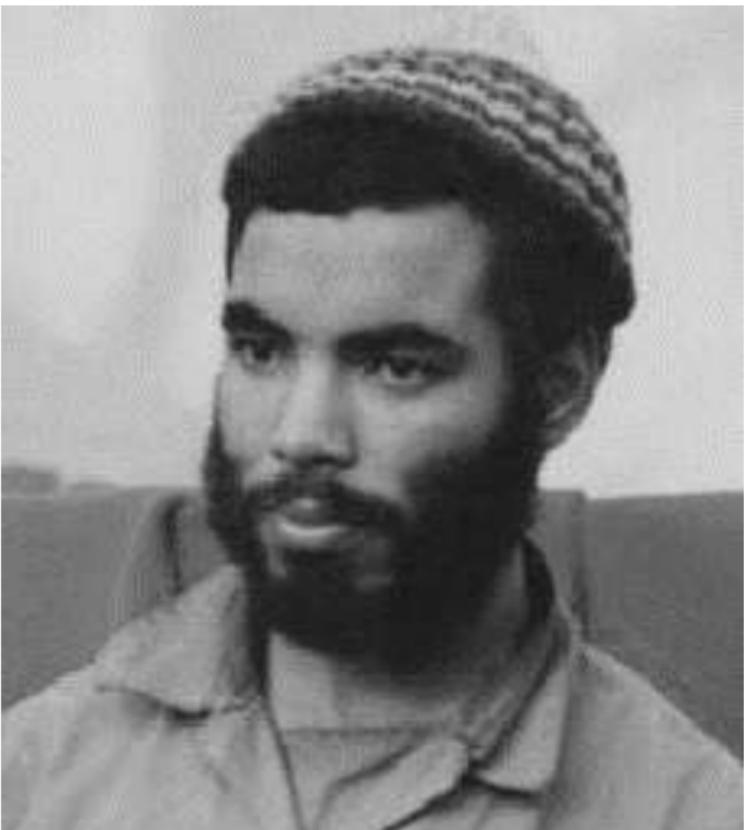
عقب می‌زدیم. محمود انجم شعاع که مسؤول واحد تخریب تیپ ثارالله بود، همراه با عده‌ای دیگر با نفربر به طرف خط پدافندی خودی می‌آمد. عراقی‌ها خط را گرفته بودند؛ محمود و بقیه این را نمی‌دانستند. نفربر آهسته حرکت می‌کرد.

عراقی‌ها با تکان دادن دست، نفربر را به جلو رفتن تشویق می‌کردند. بچه‌ها به تردید افتادند. تصور کردند آن‌ها نیروی خودی هستند.

نفربر توقف کرد. بچه‌ها پایین پریلنند. به محض پیاده شدن آن‌ها، عراقی‌ها شروع به تیراندازی کردند. بچه‌ها پناه گرفتند و به تیراندازی دشمن پاسخ دادند. در همین درگیری محمود تیر خورد و به شهادت رسید.

شهید حمید جعفرزاده

سـت: شـهـيد سـيد جـوـاد حـسـينـي - مـحـسن رـضـايـي - شـهـيد قـاسـم سـليمـانـي.

شهید عنایت‌الله طالبی زاده

شخصی که بر زمین آرام گرفته، سردار
شهید علی‌اکبر محمدحسینی فرمانده
گردان علی‌اکبر است که ساعتی قبل،
در عملیات طریق‌القدس به شهادت
رسیده. جوانی که بالای سر پیکر شهید
نشسته، شهید علی‌رضا محمدحسینی

است و نف را در کنار زنگنه حش

۱۱. روایت نویسنده

یکی از روزهای پاییزی ۹۱ از ورامین آمده بودم تهران؛ برای یک کار فرهنگی. با دوستم ناصر قاسمی قرار داشتم. وقتی تماس گرفتم، گفت: «بیا مؤسسه شاهد؛ میدان ۷ تیر، مجتمع فرهنگی سید-الشهدا^{علیهم السلام}».

رفتم. از پشت در بسته، صدای نقل پر آب و تاب کسی می‌آمد؛ با طنین بالا. چنان که فیلم پرهیجانی را تعریف کند! لابه‌لایش صدای خنده که نه، قهقهه‌ی کسانی می‌آمد؛ شبیه انفجار. خنده‌ها مَشد و مردانه بود؛ و حسرت هر شنونده‌ای را برای یک‌بار این چنین از عمق وجود خنديدين به دل می‌گذاشت. آن‌هم در این دنیای دون که هر روز ظلمی در گوشه‌ای از جهان، اوقات وجدان‌ها را تلخ می‌کند. ناصر دستم را گرفت و کشید داخل. در میان جماعتی سی-چهل نفره که اغلب سر و رویی سفید کرده بودند. آن که بلندتر از همه می‌خندید، نه دست داشت، نه چشم. خوب که دقت کردم، یک پای مصنوعی هم کنارش بود. دیگران هم

کم و بیش مثل او بودند. یکی دستش مصنوعی بود، یکی پایش، یکی چشمش. چند نفرشان را که سر هم می کردی، شاید یک جسم درست و درمان از آب درمی آمد.

بعدها که با این جماعت - بیشتر - آشنا شدم، هر کدامشان را به تنها یک ملت دیدم. ناصر گفت: «این‌ها تعدادی از سرداران تخریب یگان‌های زمان جنگی‌اند. مجمعی درست کرده‌ایم به نام پیش‌کسوتان تخریب. برای یادواره‌ای که پیش‌روست، برنامه‌ریزی می‌کنیم.»

برگزاری یادواره کار هرساله‌شان بود. هر بار با نام یکی از سرداران شهید تخریب، آن‌هم در زادگاه شهید.

ناصر گفت: «هر چند موضوع برگزاری جلسه، برگزاری یادواره است، اما مگر می‌شود این‌ها به هم برسند و خاطره نگوینند. در هر جلسه یک فصل می‌خندیم و یک فصل گریه می‌کنیم.»

به نقل از آن‌ها خاطراتی گفت که اگر یک فیلم‌ساز خوش‌ذوق می‌شیند، می‌پرید پشت دوربین. همان‌طور که من خاطره‌نویس زانو زدم پای قلم.

از جعفر جهروتی‌زاده گفت. از این‌که وسسه‌های جنگ، با وجود هفتاد درصد جانبازی، سیصد نفر مثل خودش را برمی‌دارد و می‌برد به عمق چهارصد کیلومتری خاک عراق؛ برای عملیات برومنزی. هفت ماه با یک گردان نیرو در جبهه‌ی دشمن زندگی چریکی می‌کند و عملیات‌های عجیب و غریبی راه می‌اندازد. هواپیمای جنگی دشمن را در هوا می‌زند و خلبان‌هایش را اسیر می‌گیرد. پایگاه‌های نظامی و استراتژیک یک شهر را می‌فرستد هوا و ...

ناصر یکی از تخریبچی‌ها را نشان داد و گفت: «این مردِ یک دست را بیین؛ حاج مرتضی است؛ نماد شجاعت رزم‌مندگان اسلام. تلویزیون، قطعه‌ای از فیلم جبهه‌اش را بارها نشان داده. با همین یک دست، آرپی‌جی بر دوش دنبال تانک‌های عراقی

می گذارد. تانک‌ها از وحشت شیر مثل شغال می-
گریزند! او در لشکر ۴۱ ثارالله قائم مقام حاج قاسم
سلیمانی بود.»

ناصر هرچه بیشتر می‌گفت، دل من بیشتر غنج
می‌رفت برای نوشتن.

- «سید جلال را بگویم؟ دانشآموز سوم
راهنمایی بود، رفت جبهه. دو چشم و دو دست و
یک پایش را گذاشت و آمد. بعد از جنگ، اراده
کرد با شرایط جدید درس بخواند و زندگی کند.
الان پرسش خلبان است و همسرش متخصص
مامایی و خودش با مدرک کارشناسی ارشد،
مدیر عامل نمونه‌ی یک شرکت مهندسی!»

قصه‌ی زندگی هر کدام از این‌ها یک شاهکار
ادبی است؛ اگر ادیش باشد! فقط خنده‌هایشان را
نبین. خیلی وقت‌ها خواب ندارند. نه چون
جسمشان تکه‌پاره و درب و داغان است و نه چون
اگر روزی یک مشت قرص نخورند، خوابشان

نمی‌برد. نه! هر جای دنیا صدای مظلومی را بشنوند، دلشان به درد می‌آید و راه می‌افتد برای کمک. از عراق گرفته تا افغانستان و بحرین و سوریه و میانمار و فلسطین...»
گفتم: کافی است.

خودم نفهمیدم کی تیم مصاحبہ‌ام را آوردم پای کار؛ هادی منصوری، محمدرضا گودرزی، رضا عبدالهی‌صابر. همگی شدیم پایه ثابت جلسات سه‌شنبه مجمع پیش‌کسوتان تخریب.

رگه را پیداکرده بودیم. هرچه جلوتر می‌رفتیم، گنج‌های نهان آشکارتر می‌شد. گاه لازم می‌شد گنجی را در شیراز اکتشاف کنیم، گاه در خوزستان یا مشهد مقدس و گاه هر جای دیگر که لازم بود.

در مجموع طی دو سال تلاش، خاطرات سی نفر پیش‌کسوت در قید حیات، ثبت و ضبط شد. تصمیم گرفتیم با گزیده‌ای از خاطرات این سی نفر، طعم خاطرات فرماندهان تخریب دوران دفاع

قدس را به مخاطبان چشانده و ذائقه‌شان را با
دنیای پر مرمر از تخریب آشنا کنیم.

فراموش نمی‌کنیم یاری خالصانه‌ی عزیزانی را
که دست مدد به ما دادند:

بنیاد شهید و امور ایثارگران - جانباز سرافراز حاج
داود حیدری؛ مدیر وقت مؤسسه فرهنگی هنری
شاهد - حاج علی ولیزاده که اغلب میزبانی
جلسات را بر عهده داشت. سید مقداد حاج قاسمی -
یدالله سیاوش - ناصر قاسمی - محمد مهدی داستان -
شاپور حسن‌زاده - داود دلاور - مجید خانجانی -
نوید آریانی - پیمان کاغذچی - پیام محمدی -
سعید مقدسی - حامد سهرابی - حسین سالمی نژاد -
اکبر قربانی - مجید کاشانی و خانم‌ها دهقانی و
مریم فرخی.

و اما سخن آخر این که؛ وظیفه‌دارم از خانواده‌ی
همراه و صبورم صمیمانه سپاسگزاری نمایم. کم

نبوده روزهای تعطیلی که من به اعتبار تحمل آن‌ها
به روزهای پرکاری مبدل نموده‌ام.

و من الله التوفيق و عليه التکلان
رحیم مخدومی. ورامین. مرداد ۹۳

جعفر جهروانی زاده

۹۰ - ۵۵

۱۲. روایت ناپدید شدن دو برادر با انفجار یک ماشین مهمات^۲

روز ۶۱/۱/۱۸ بود. ما در دشت عباس، در جمع بچه‌های گردان حمزه، لحظه‌های سخت عملیات فتحالمبین را سپری می‌کردیم. تانک‌های عراقی محاصره‌مان کرده بودند. مهمات به اندازه‌ی کافی نداشتیم. محمد رضا سلطانی - مسؤول تدارکات تیپ ۲۷ محمد رسول الله - به مخصوص اطلاع از نیاز گردان به مهمات، بلا فاصله راه افتاد. برادرش که از او کوچک‌تر بود، تنها یش نگذاشت. هر دو رفتند تا یک ماشین را پر از مهمات کرده، به خط برسانند.

۲- جعفر جهروتی زاده متولد ۱۳۴۰ قم است؛ پدرش کشاورز بود و مادرش خانه‌دار. در نوجوانی به دلیل ورود به بازار کار و مبارزه با طاغوت، تحصیلاتش را از سیکل رها کرد و ادامه‌ی تحصیل را به بعد از دفاع مقدس واگذشت. وقتی غائله‌ی ضدانقلاب بر علیه نظام نوپای اسلامی شروع شد، او هفده سال داشت. از همان ابتدا به صفت مدافعين انقلاب پیوست. در دفاع هشت ساله تا مسؤولیت تخریب قرارگاه عملیاتی سپاه ۱۱ قدر ارتقا یافت. جعفر هم‌اکنون هم لباس دفاع را از تن بیرون نیاورده. دو فرزند دارد و در تهران زندگی می‌کند.

دشت مثل کف دست، صاف بود. بدون هیچ مانع طبیعی. هر جنبدهای در دشت دیده می شد، چه رسید به ماشین! ماشین مهمات در کف دشت نمایان شد. بچه های گردان با اضطراب و استغاثه این صحنه را تماشا می کردند. هر لحظه امکان داشت، ماشین هدف قرار بگیرد و هیچ چیز از آن باقی نگذارد. آتش دشمن یک لحظه تمامی نداشت. مدام چپ و راست ماشین را می زد و برادران سلطانی بی اعتنا به جهنم اطرافشان، بکوب می آمدند به طرف خط. با لطف خدا از خطر رستند و ماشین مهمات را صحیح و سالم به بچه ها رساندند. این کار ایثار گرانهی آنها کمک بزرگی به بچه ها بود. رضا چراغی^۳ که فرماندهی گردان حمزه را بر عهده داشت، با این فدا کاری برادران سلطانی توانست تمام نیروهای تحت امرش را از محاصره‌ی

۳- رزاق (رضا) چراغی (متولد ۱۳۳۶- شهادت ۲۷ فروردین ۱۳۶۲ عمليات والفجر يك) بعدها به فرماندهی لشکر ۲۷ محمد رسول الله ﷺ رسید.

دشمن نجات دهد.

اما این مقدار مهمات کافی نبود. برادران سلطانی برای دومین بار تصمیم گرفتند مهمات بیاورند. این بار نیز ماشین را پر از مهمات کرده، به سمت خط حرکت کردند، ولی گویا دشمن هوشیار شده بود. تانک‌ها ماشین مهمات را به شدت زیر آتش گرفتند. برادران سلطانی با سرعت پیش می‌آمدند. ناگهان یک گلوله مستقیم تانک به ماشین اصابت کرد و انفجار عظیمی همه‌چیز را پودر کرد و جز دود و آتش چیزی باقی نگذاشت. دو برادر در یک لحظه با آن انفجار عظیم سوختند و ناپدید شدند.

ما از دوم تا بیستم فروردین ۶۱ درگیر بودیم. بعد از پایان عملیات و تثیت اهداف گرفته شده، آرامشی نسبی در خطوط برقرار شد. حاج احمد متولیان گفت: «بریم به خانواده‌ی شهدا از جمله برادران سلطانی سری بزنیم.»

یک مینی‌بوس به راه انداختیم و به اتفاق حاج احمد و تعدادی از دوستان، راهی قم شدیم. کمی

در منزل شهیدان سلطانی نشستیم. بعد حاج احمد
گفت: «بریم.»

بریم یعنی برگردیم خوزستان. میخواستم از او
اجازه بگیرم و سری به پدر و مادرم بزنم. سیزده-
چهارده ماه بود آنها را ندیده بودم.

ما در منزل تلفن نداشتیم و برای صحبت با مادرم
باید به همسایه زنگ میزدم. او از سر کوچه می-
آمد، مادرم را صدا میزد تا برود پای تلفن. به
همین خاطر اغلب مراعات حاشان را میکردم و
خیلی دیر به دیر - شاید شش ماه یکبار - زنگ می-
زدم.

نامه‌ی شخصی هم نمینوشتیم؛ یعنی آنقدر
درگیر کار بودم و سرم شلوغ بود که فرصت نمی-
کردم بنشینم نامه بنویسم. البته نامه‌های متعددی
نوشته بودم، ولی بیشتر جنبه‌ی آگاهی دادن راجع به
مسئل سیاسی به خانواده را داشت.

به حاج احمد گفتم: اگه میشه، من یه نیم ساعت

برم پدر و مادرم رو ببینیم و زود بیام.
او با تکیه کلام خاص خودش گفت: «نه آفاجون.
مگه چند وقته ندیدی شون؟!»

من چیزی نگفتم. حاج احمد روحیات خاصی داشت و همیشه طوری رفتار می‌کرد تا بچه‌ها خیلی به مادیات، خانواده و این مسائل وابسته نشوند. واقعاً تمام توانش را برای دفاع متمرکز کرده بود. اگر من سیزده ماه خانواده را ندیده بودم، او دو سال به خانه نرفته بود. برای مأموریت می‌رفت تهران، ولی سری به خانه نمی‌زد. می‌گفت: «من تو مأموریتم!»
تقی رستگار آمد کنارم ایستاد و آهسته گفت: «من کاری می‌کنم خونواده‌ت رو ببینی.»

خانه‌ی آن‌ها در کوچه‌ی ما بود. من نمی‌دانستم چه نقشه‌ای در سر دارد. او رفت و به حاج احمد گفت: «حاجی من یه سر رفتم تا خونه و او مدم، ولی کیف شما رو تو خونه جا گذاشتم! ترسیدم اگه تو ماشین بذارم، یکی برداره بیره. ماشین که دروپیکر درست و حسابی نداره.»

حاج احمد ماند لای منگنه. چاره‌ای نداشت.

گفت: «ازود سوار شین بريم سر راه کيف رو
برداريم و بي معطلی راه بيفتيم سمت خوزستان.»
همه سوار شديم. تقى ميني بوس را هدایت کرد
داخل کوچه‌ی خودمان و پياده شد و رفت تا مثلاً
کيف را بياورد. همسایه‌ها در کوچه بودند. نمي دانم
او به همسایه‌ها اشاره کرد یا خودشان مرا دیده و
سریع مادرم را خبر کردند. مادرم آمد.

من خيلي مادرم را دوست داشتم و احترام و يزه‌اي
برايش قائل بودم. متنهای برای اين که به حرف حاج
احمد بي توجهی نکرده باشم، حتی از ميني بوس
پياده نشدم. پنجره را باز کردم و چند دقيقه‌اي از لای
پنجره هم دیگر را دیدم. او فقط گريه می‌کرد.
لحظاتی بعد تقى آمد و به سمت منطقه حرکت
کردیم.

۱۳. روایت مجروحی که بدون بلیت وارد هوایپیما شد

در عملیات بیتالمقدس حاج احمد متولیان با بنده تماس گرفت و گفت: «گردان سلمان نتوNSTه بر سه. شما بچه ها رو بردارین و برین او نور جاده و تا حدی مأموریت گردان سلمان رو انجام بدین.» یک گروهان از بچه های گردان مالک را برداشت. از جاده عبور کرده و کار پاکسازی را شروع کردم. آن شب تعدادی از نیروهای دشمن را کشته و حدود شصتصد نفرشان را هم به اسارت گرفتیم. تعدادی از بچه های ما هم به شهادت رسیدند. بنده هم از ناحیه دست مجروح شدم.

آنقدر مشکل سلاح و مهمات داشتم که من با دست مجروح، حداقل ده اسلحه و کلی مهمات با خودم آوردم عقب. سلاحها را انداختم دور گردنم و تا جایی که در توانم بود، مهمات برداشتیم.

حاج احمد خودش آمده بود کنار جاده و پشت بی سیم فریاد می زد: «الآن عراق شروع می کنه به

آتیش بارون. پس چی شد آتیش تو پخونه؟!»
توپخانه چند گلوله زد و آتش ما تمام شد!

من دستم را گذاشته بودم داخل جیم که حاج
احمد مجروحیتم را نییند. آنقدر مشکل داشتیم و با
کمبود کادر با تجربه مواجه بودیم که نمی خواستم
حاجی را نگران کنم. اوضاع جوری بود که یک
نفر، سه- چهار تا مسؤولیت داشت.

حاجی برگشت نگاهم کرد و دید دستم در جیب
است. داد زد: «آقا جون دستتو از جیبت در آر.»
خون زیادی از دستم رفته بود. کمی این پا و آن
پا کردم و از حال رفتم.

وقتی چشم باز کردم، دیدم روی برانکارد
بهداری هستم. در پایگاه انژری اتمی، یک
بیمارستان صحرایی برپا کرده بودیم. هوای پیماهای
عراقی از فاصله‌ی بسیار پایین منطقه را بمباران می-
کردند. شدت آتش آنها زیاد بود، ولی متأسفانه ما
پدافند قوی نداشتیم که آنها را بزنند. فقط گاهی

هوایپیماهای ارتش در آسمان آنها را می‌زد. در همان گیرودار مرا با هلی‌کوپتر منتقل کردند به اهواز.

خون زیادی از دست داده بودم. سرم وصل کردند و بعد از یک عمل جراحی با هوایپیمای "سی ۱۳۰" که مجروحین را به اصفهان منتقل می‌کرد، مرا هم به بیمارستان شریعتی اصفهان منتقل کردند.

درمان دستم در آن‌جا هم ادامه پیدا کرد. بیست و چهار ساعت در بیمارستان اصفهان بودم. طاقت

نیاوردم. گفتم: می‌خوام برم.

گفتند: «نمی‌شه. حالت خوب نیست.»

گفتم: من می‌رم.

گفتند: «اصلاً امکان نداره.»

با دکتر در گیر شدم. گفتم: نیرو کمه. به وجود من تو منطقه نیازه.

بازهم اجازه ندادند. مجبور شدم پنهانی از بیمارستان فرار کنم. لباس بیمارستان تنم بود و با همان دست بسته که از گردنم آویزان بود، راه افتادم.

آن موقع گشت ثارالله سپاه تازه کار خودش را شروع کرده بود. یک دفعه یکی از ماشین‌های گشت جلوی پایم ترمز کرد. جریان را به آن‌ها گفتم. یکدست لباس به من دادند. لباس‌هایم را عوض کردم و با آن‌ها رفتم فرودگاه.

یک هواپیمای "سی ۱۳۰" آماده‌ی پرواز بود. وارد محوطه شدم. نیروهای حفاظتی فرودگاه اجازه‌ی ورود نمی‌دادند. دادوبیداد می‌کردند. سرم را انداختم پایین و اهمیت ندادم. در عقب هواپیما داشت بسته می‌شد که به دو خودم را رساندم و سوار شدم. هر کاری کردند، نتوانستند مرا پیاده کنند. گفتم: مگه این هواپیما نمی‌ره اهواز؟ خوب منم اهواز پیاده کنه دیگه!

نه کارت شناسایی داشتم، نه حکم مأموریت. هیچ‌چیزی همراهم نبود. سماجت من باعث شد آن‌ها کوتاه بیایند. در واقع کار خدا بود که بتوانم خودم را به اهواز برسانم.

در فرودگاه اهواز پیاده شدم. هیچ پولی نداشتم و باید خودم را تا منطقه می‌رساندم. اهواز شدیداً زیر بمباران هواپیماهای عراقی بود. کسی در شهر تردد نداشت.

آمبولانس‌های زیادی آن‌جا بود که از فرودگاه به خط می‌رفت و مجروح می‌آورد. یک آمبولانس نزدیک من نگه داشت. راننده‌اش را می‌شناختم. با همان آمبولانس رفتم خط.

حاج احمد مرا که دید، برق شادی به چشمانش دوید. همین شادی او، بزرگ‌ترین پاداش برای من بود. پاداشی که حاضر نبودم با دنیا عوضش کنم.

۱۴. روایت لاتی که آمرزیده شد

در عملیات فتح‌المبین و بیت‌القدس در پادگان دوکوهه مستقر بودیم. یک روز داشتم می‌رفتم به اتاقم که دیدم یکی از بچه‌های گردان با چهره‌ای گرفته کنار اتاقم ایستاده است. جوانی بود حدود بیست و هفت - هشت ساله. پیش خودم فکر کردم شاید مشکلی برایش پیش آمده. رفتم داخل اتاق.

کمی بعد آمدم بیرون و گفت: با من کاری داری؟
گفت: «بله.»

تعارفش کردم، آمد داخل. بعض داشت. مطالبی را می خواست بگوید که نمی توانست. کمی مکث کرد و با حالت سنگینی گفت: «فلانی! من هشت روزه که او مدم گردان تخریب. وقتی وارد دو کوهه شدم، نمی دونستم نماز چیه؟! بلد نبودم. نمی دونستم وضو چیه؟! اصلاً تو این وادی‌ها نبودم. من آدم پستی‌ام. آدم کثیفی‌ام. گنه کارم.»

با حس عجیبی صحبت می کرد و اشک‌هایش همین طور سرازیر بود. کمی مکث کرد و دوباره ادامه داد: «جای من اینجا نیست. تو این هفت- هشت شب فقط زجر کشیدم. من نمی تونم کنار این بچه‌ها قرار بگیرم.»

خلاصه شروع کرد از بعضی خلاف‌ها و گناهانش گفتن. من عصبانی شدم و سرش داد کشیدم: لازم نیست این مسائل رو به من بگی.

کمی با او صحبت کردم. گفتم: بالاخره یه کار خوب انجام دادی که خدا هدایت کرده این طرف. اینو بدون که تو با اراده‌ی خودت اینجا نیومدی. نه من، نه تو و نه هیچ کس دیگه نمی‌تونه با اراده‌ی خودش بیاد اینجا.

نزدیک به دو ساعت با او صحبت کردم. خیلی اصرار داشت که برگردد. می‌گفت: «احساس می-کنم این فضا با وجود من، آلوده به گناه شده.» توهماًتی برایش ایجاد شده بود و یک سری مسائل برایش سنگین می‌آمد. این برایش تعجب‌آور بود که گردان تخریبی که از هر دو هزار نفر، تنها پنجاه نفر گزینش می‌شوند، او چه طور جزو این افراد گلچین انتخاب شده است.

بالاخره هر طور بود، مجاب شد بماند.

گاه به‌طور اتفاقی می‌دیدمش. آن موقع هنوز حسینیه‌ی شهید همت ساخته نشده بود. نماز جماعت در زمین صبحگاه برگزار می‌شد. بعضی وقت‌ها موقع رد شدن، در حال نمازخواندن می-دیدمش. از بچه‌های دیگر کمک می‌گرفت و

نمایش را می‌خواند.

مدتی از این قضیه گذشت. برای عملیات بیت-المقدس سمت چپ جاده‌ی اهواز-آبادان اردوگاه زده بودیم. یک شب من داشتم با ماشین می‌آمدم اردوگاه که دیدم گوشه‌ی خاکریز یک نفر در حالت سجده است. ماشین را پارک کردم و آرام-آرام رفتم جلو. شناختم. در حالت سجده جوری گریه می‌کرد که من از فاصله‌ی بیست-سی متری صدایش را می‌شنیدم. نخواستم حس و حالش به هم ببریزد. مزاحمش نشدم و برگشتم.

گذشت تا شب عملیات که ما از جاده عبور کرده و کار پاکسازی را شروع کردیم. آن شب من، شاکری و او باهم بودیم. از یک سنگر آتش شدیدی با تیربار به سمت ما شلیک می‌شد. او گفت: «من برم نارنجک بندازم تو سنگر.»

ترس در وجودش راه نداشت. خیلی شجاع بود. زمانی که رفت سنگر عراقی‌ها را خاموش کند، تیر